

Minister Nauki

Dariusz Wieczorek

DSW-WKS.055.2.2024.EK

Warszawa, 01 lutego 2024 r.

Pani
Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

KANCELARIA SENATU

03980200944721

RPW/5261/2024 P zał.

13.02.2024 rej. Borczon Szymon

Odpowiedź na oświadczenie senatorskie nr BPS/043-04-40-MN/23

Szanowna Pani Marszałek,

składam na Pani ręce odpowiedź na oświadczenie Senatorów Anny Górskiej i Kazimierza Kleiny, złożone na posiedzeniu Senatu RP w dniu 29 grudnia 2023 r., w sprawie nabywania uprawnień nauczycielskich oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela na studiach pierwszego stopnia na kierunku „etnofilologia kaszubska” (z uwzględnieniem łącznego kształcenia w zakresie przygotowania do nauczania dwóch przedmiotów - języka kaszubskiego oraz języka polskiego) - w zakresie pozostającym we właściwości Ministra Nauki.

Szanowna Pani Senator, Szanowny Panie Senatorze,

uprzejmie informuję, że standard kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, stanowiący załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. z 2021 r. poz. 890, z późn. zm.), który ma zastosowanie do kształcenia nauczycieli przedmiotu, umożliwia przygotowanie w trakcie studiów do nauczania jednego, jak też dwóch przedmiotów.

Standard stanowi (załącznik nr 1, część I, ust. 1.4. pkt 1), że studia przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela przedmiotu są prowadzone jako studia pierwszego stopnia i studia drugiego stopnia lub jako jednolite studia magisterskie na kierunku studiów, których program określa efekty uczenia się w kategoriach wiedzy i umiejętności obejmujące treści nauczania określone w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie nauczanego przedmiotu, z tym że studia przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela języka regionalnego mogą być prowadzone jako studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie na kierunku studiów, których program określa efekty uczenia się w kategoriach wiedzy i umiejętności obejmujące treści nauczania określone w podstawie programowej tego języka. Wyjątek od wymogu kształcenia nauczycieli języka regionalnego w cyklu pięcioletnim został wprowadzony rozporządzeniem Ministra Edukacji i Nauki z dnia

14 września 2023 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. poz. 2003)¹.

Zatem zgodnie ze standardem, kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela języka polskiego jest prowadzone na studiach pierwszego stopnia i studiach drugiego stopnia (łącznie), na kierunku studiów, których program określa efekty uczenia się w kategoriach wiedzy i umiejętności obejmujące treści nauczania określone w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie przedmiotu język polski (dla szkoły podstawowej i ponadpodstawowej), co przygotowuje do nauczania tego przedmiotu w szkole podstawowej i ponadpodstawowej.

Natomiast kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela języka kaszubskiego może być realizowane tylko na studiach pierwszego stopnia. Zmiana sposobu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela języka regionalnego umożliwiająca kształcenie w tym zakresie tylko na studiach pierwszego stopnia weszła w życie z dniem 1 października 2023 r. (zgodnie z § 3 ww. rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 14 września 2023 r.), co oznacza, że ten zmieniony sposób kształcenia ma zastosowanie do trwających w dniu wejścia w życie ww. rozporządzenia cykli kształcenia (tj. cykli kształcenia rozpoczętych od roku akademickiego 2021/2022) i następnych. Nie zachodzi bowiem konieczność dostosowania programów studiów w zakresie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela języka regionalnego, ponieważ studia takie są prowadzone w Uniwersytecie Gdańskim jedynie na poziomie studiów pierwszego stopnia (kierunek „etnofilologia kaszubska”). Natomiast przepisy znowelizowanego standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela regulujące sposób kształcenia nauczycieli języka regionalnego nie mogły objąć studiów (cykli kształcenia) faktycznie już zakończonych w dniu wejścia w życie omawianych przepisów.

Jednocześnie standard stanowi, że kształcenie na studiach przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela może obejmować przygotowanie do nauczania pierwszego i kolejnego przedmiotu (por. ust. 2.5. części I) – w takim przypadku kształcenie jest realizowane w określonych standardem grupach zajęć: A1 (przygotowanie merytoryczne do nauczania pierwszego przedmiotu), A2 (przygotowanie merytoryczne do nauczania kolejnego przedmiotu), B (przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne), C (podstawy dydaktyki i emisja głosu), D (przygotowanie dydaktyczne do nauczania pierwszego przedmiotu) oraz E (przygotowanie dydaktyczne do nauczania kolejnego przedmiotu). Przygotowanie merytoryczne do nauczania pierwszego przedmiotu (grupa zajęć A1) oraz przygotowanie merytoryczne do nauczania kolejnego przedmiotu (grupa zajęć A2), jest realizowane w wymiarze godzinowym określonym w programie studiów zapewniającym merytoryczne przygotowanie do nauczania tych przedmiotów (ust. 3, część I, tabela). Efekty uczenia się w zakresie wiedzy merytorycznej dotyczącej przedmiotu nauczania są ujęte w programie studiów, w ramach których odbywa się kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela (szczegółowe efekty uczenia się - ust. 2, część III).

Oznacza to, że program studiów, w przypadku kształcenia przygotowującego do nauczania dwóch przedmiotów, ma określać efekty uczenia się w kategoriach wiedzy i umiejętności obejmujące treści nauczania określone w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie nauczania obu przedmiotów. W opinii MNiSW, istotny jest przede wszystkim wynikający z programu studiów zakres kształcenia na danym kierunku (określone w programie studiów efekty uczenia się uzyskiwane przez studenta), na którym jest prowadzone

¹ Takie rozwiązanie (tj. możliwość kształcenia jedynie na studiach pierwszego stopnia) stanowi realizację postulatu sformułowanego w dezyderacie nr 2 Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie edukacji kaszubskiej, uchwalonym na posiedzeniu tej Komisji w dniu 17 maja 2021 r. Rozwiązanie to wychodzi naprzeciw możliwości kształcenia w zakresie języka kaszubskiego na studiach – studia takie prowadzone są jedynie na poziomie studiów pierwszego stopnia (kierunek „etnofilologia kaszubska” w Uniwersytecie Gdańskim; z powodu braku kandydatów studia drugiego stopnia na tym kierunku nie były i nie są prowadzone).

kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela, a nie jedynie nazwa kierunku studiów.

Należy wyjaśnić, że uczelnie, zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2023 r. poz. 742, z późn. zm.), dalej „ustawa PSWN”, posiadają co do zasady swobodę w tworzeniu kierunków studiów i określaniu ich nazw. Uczelnie również same opracowują programy studiów, w których określają m.in. zajęcia lub grupy zajęć wraz z przypisaniem do nich efektów uczenia się i treści programowych zapewniających uzyskanie tych efektów. Dla każdego kierunku studiów istnieje zatem zdefiniowany, odrębny, zamknięty program studiów. Uczelnie są odpowiedzialne za jakość kształcenia na prowadzonych kierunkach studiów. Natomiast jakość tego kształcenia podlega, zgodnie z art. 241 ustawy PSWN, ewaluacji przeprowadzanej w formie oceny programowej przez Polską Komisję Akredytacyjną, która jest instytucją działającą niezależnie na rzecz doskonalenia jakości kształcenia.

Spełnienie wymagań odnośnie programu studiów określonych standardem kształcenia przygotowującego o wykonywania zawodu nauczyciela będzie upoważniało uczelnię do zawarcia określonych informacji dotyczących przygotowania do nauczania jednego (czy też dwóch przedmiotów) w suplementach do dyplomu absolwentów takich studiów. I tak, w pkt 5.2.² suplementu, w przypadku realizacji na danym kierunku studiów przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela potwierdza się, że absolwent: a) odbył kształcenie zgodnie ze standardem kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, b) uzyskał przygotowanie do wykonywania zawodu nauczyciela, ze wskazaniem przedmiotu lub rodzaju zajęć, które może prowadzić. W suplementach do dyplomów ukończenia studiów pierwszego stopnia (w przypadku gdy dotyczy to kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, gdzie wymagany jest pięcioletni cykl kształcenia) pożądanym jest zapis, że niezbędne jest ukończenie studiów drugiego stopnia przygotowujących do nauczania danego przedmiotu.

Informacje zawarte w suplementie do dyplomu ukończenia studiów (w szczególności w pkt 5.2.) są podstawą do podejmowania przez dyrektorów szkół decyzji dotyczących zatrudnienia absolwenta studiów przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela na odpowiednim stanowisku, stosownie do wymagań zawartych w kwalifikacjach dotyczących tego stanowiska (ujętych w rozporządzeniu Ministra Edukacji i Nauki z dnia 14 września 2023 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli, Dz. U. poz. 2102).

Mając na uwadze powyższe uwarunkowania dotyczące kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (wynikające z ww. standardu kształcenia) oraz sposobu dokumentowania tego kształcenia (wynikające z rozporządzenia MNIŚW w sprawie studiów) uprzejmie informuję, że Minister Nauki wystosował do Rektora Uniwersytetu Gdańskiego zapytanie dotyczące organizacji kształcenia na kierunku „etnofilologia kaszubska” w zakresie przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela, w tym łącznego kształcenia nauczyciela języka kaszubskiego i języka polskiego, a także dokumentowania tego kształcenia w suplementach do dyplomów absolwentów ww. kierunku. Kwestia dokumentowania kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela w suplementach do dyplomów absolwentów ww. kierunku, którzy ukończyli studia w latach akademickich 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022 oraz 2022/2023 była przedmiotem oświadczenia złożonego przez Pana Senatora Kazimierza Kleinę w dniu 14 listopada 2023 r.

Rektor UG wyjaśnił, że kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela języka kaszubskiego jest realizowane wyłącznie na studiach pierwszego stopnia na kierunku „etnofilologia kaszubska” (UG nigdy nie uruchomił studiów drugiego stopnia), dodatkowo program tego kierunku zawiera przygotowanie do nauczania języka polskiego. W przekazanym przez Rektora programie studiów dla tego kierunku wskazane jest, że

² Zgodnie z przypisem nr 5 wzoru suplementu do dyplomu stanowiącego załącznik nr 3 do rozporządzenia Ministra Edukacji i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2787).

„kształcenie w specjalności nauczycielskiej przygotowuje do nauczania dwóch przedmiotów: pierwszy: język kaszubski i drugi: język polski (pod warunkiem, że absolwent kontynuuje naukę na studiach drugiego stopnia na tym samym kierunku)...”. Rektor wskazał także, że zdecydowano, aby w suplementach do dyplomów wydawanych absolwentom „etnofilologii kaszubskiej” nie wpisywać informacji o ewentualnych uprawnieniach do nauczania języka polskiego. Powyższe można uzasadnić tym – jak wyjaśnił Rektor - że dyrektorzy szkół mogliby podważyć uzyskanie kwalifikacji do nauczania języka polskiego po kierunku „etnofilologia kaszubska”.

Natomiast w odniesieniu do sposobu dokumentowania kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela w suplementach do dyplomów absolwentów studiów na kierunku „etnofilologia kaszubska” rozpoczętych w latach akademickich 2017/2018, 2018/2019, 2019/2020 oraz 2020/2021 (ukończonych odpowiednio – przy trzyletnim cyklu kształcenia – w latach akademickich 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022 oraz 2022/2023), Rektor UG wyjaśnił, że:

- w suplementach absolwentów z roku akademickiego 2019/2020, w pkt 5.2. zamieszczono następującą treść: „a) odbył kształcenie zgodnie ze standardem kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu b) uzyskał przygotowanie do wykonywania zawodu nauczyciela języka kaszubskiego”. Powyższe jest zatem zgodne z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. poz. 131), na podstawie którego były prowadzone studia w tamtym okresie (standard ten nie określał wymogu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela w systemie pięcioletnim),
- w roku akademickim 2020/2021 nie było absolwentów tego kierunku,
- w suplementach absolwentów z roku akademickiego 2021/2022 i 2022/2023, w pkt 5.2. zamieszczono następującą treść: „Przedmioty w zakresie przygotowania pedagogicznego zostały zrealizowane jednak niezbędne jest ukończenie studiów II stopnia zapewniających przygotowanie merytoryczne w zakresie nauczania języka kaszubskiego”. Absolwenci powyższych roczników rozpoczęli kształcenie w czasie obowiązywania standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela z 2019 r. Mimo iż przepisy standardu określały, że przygotowanie merytoryczne powinno się odbywać łącznie na studiach pierwszego i drugiego stopnia kierunku odpowiadającemu przedmiotowi nauczania, to Uczelnia zdecydowała o wprowadzeniu treści nauczycielskich związanych z nauczaniem języka kaszubskiego i języka polskiego do programu studiów „etnofilologii kaszubskiej”. Rektor podkreślił, że studenci od początku byli informowani, że ukończenie tych studiów nie gwarantuje uzyskania kwalifikacji do nauczania języka kaszubskiego i polskiego w szkołach.

Przekazując powyższe wyjaśnienia dotyczące kształcenia przygotowującego o wykonywania zawodu nauczyciela (w tym możliwości kształcenia w zakresie przygotowania do nauczania dwóch przedmiotów, jaką daje standard) oraz sposobu dokumentowania tego kształcenia w suplementie do dyplomu, a także informacje uzyskane od Rektora UG, uprzejmie wskazuję, że nabywanie uprawnień - kwalifikacje do wykonywania zawodu nauczyciela pozostają we właściwości Ministra Edukacji (por. art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela, Dz. U. z 2023 r. poz. 1234, z późn. zm.).

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia Ministra Nauki

Maria Mrówczyńska

Podsekretarz Stanu

/ – podpisano cyfrowo/

Do wiadomości: - Minister Edukacji
- Kancelaria Prezesa Rady Ministrów

